

SPROG OG LÆSNING 11.-13. ÅRGANG

I mindretallets skolevæsen har eleverne mulighed for at fortsætte i gymnasiet efter 10. klasse, hvis de opnår adgangsgivende karakterer. I 11.-13. årgang har eleverne både dansk og tysk på modersmålsniveau, og deres studentereksamen giver adgang til videregående uddannelser i både Danmark og Tyskland.

Det overordnede mål for sprog og læsning i alle fag i gymnasiet er, at eleverne opnår læse-, sprog- og skrivekompetencer på et niveau, der gør dem i stand til at studere på en videregående uddannelsesinstitution i Danmark eller Tyskland uden sproglige vanskeligheder. Gymnasiet skal desuden videreudvikle elevernes kommunikationskompetence, hvilket sætter dem i stand til aktivt at medvirke i et demokratisk samfund.

DEN FAGLIGE SPROGBRUGER

Eleven skal kunne udtrykke sig præcist og relevant mundtligt og skriftligt i alle gymnasiets fag. Evnen til at udtrykke sig klart og korrekt i et nuanceret og komplekst sprog trænes gennem hele gymnasieforløbet.

I tillæg hertil kommer den faglige dimension på tværs af og i alle fag. Der er fokus på at øge elevens bevidsthed om forskelle mellem talesprog og skriftsprog, hverdagsprog, uddannelsessprog og fagsprog samt om de enkelte fags udtryk og normer for brug af fagsprog.

DEN REFLEKTERENDE MODTAGER OG AFSENDER

Ved udgangen af 13. årgang er det målet, at eleverne er så trænede læsere, at de er i stand til at læse, forstå og reflektere over alle former for trykte og digitale tekster. De er bekendte med forskellige læsestrategier afhængig af formålet med læsningen, og de kan selvstændigt vælge en passende strategi. Den daglige læsning foregår for det meste i form af lektielæsning, men læsning i undervisningen kan stadig forekomme.

Kompleksiteten er stigende, således at eleverne i 11. årgang præsenteres for tekster, som kun er lidt sværere, end hvad de har været vant til i 10. klasse. Ved udgangen af 13. årgang er både kompleksitet, lixtal (se bilag "Vejledende læsehastighedsmål") og fagligheden mht. sprog og indhold steget. Det er målet, at eleverne på dette tidspunkt er i stand til at læse, forstå, reflektere over og anvende tekster med lixtal omkring 50, dvs. populærvidenskabelige artikler og lettere fagtekster.

Eleverne skal ved udgangen af 13. årgang beherske et formidlingsbevidst skriftsprog i fagenes forskellige genrer og teksttyper. I tillæg til det klare, nuancerede og komplekse sprog kommer den sproglige korrekthed, som trænes i alle fag i forbindelse med afleveringer, klausurer og opgaver, men i særdeleshed i sproglige fag med skriftlige dimensioner. Ligeledes trænes elevens

bevidsthed om sin afsenderrolle som fagperson. Eleven skal hen mod slutningen af gymnasieuddannelsen være i stand til at udtrykke sig i et relevant fagsprog i alle fag.

Med hensyn til elevernes mundtlige udtryksfærdigheder er det målet, at de i stigende grad og i slutningen af 13. årgang i fuldt omfang er i stand til at indgå i en faglig samtale om et emne i et flydende og overvejende korrekt sprog med brug af et varieret ordforråd og fagudtryk, der er passende for fag og emne.

MÅL EFTER 13. ÅRGANG

DET TALTE SPROG

- lytte aktivt til og forstå et komplekst sprog, fx fagtekster i alle former for medier
- anvende og beherske et præcist, klart og nuanceret talesprog
- skal kunne indgå i en faglig samtale med anvendelse af fagbegreber

SPROG OG SPROGBRUG

- anvende og beherske et præcist og nuanceret alment og fagligt ordforråd
- forståelse for kommunikationssituationen, idet sproget tilpasses både emnet og genren

SPROGTILEGNELSE OG EGEN LÆRING

- være bevidst om forskelle og ligheder mellem dansk og tysk fagterminologi i fag, hvor det skønnes relevant.
- være opmærksom på udfordringer og muligheder i forhold til at være tosproget
- bruge sproget aktivt og funktionelt med selvstændigt valg af sprogstrategier
- søge forklaring på ukendte ord og fagudtryk i såvel trykte som digitale medier, herunder kritisk brug af ordbøger og andre opslagsværker i alle former for medier

SKRIFTSPROGSTILEGNELSE - LÆSNING

- fastholde og udbygge gode læsevaner, hvor læsestrategien tilpasses teksttypen
- kende til forskellige teksttyper, såvel faglige som ikke-faglige genrer
- opnå studiekompetence i forhold til at læse og forstå faglige tekster
- variere læsehastighed og læseteknik bevidst efter læseformål og tekstens sværhedsgrad

SKRIFTSPROGTILEGNELSE - SKRIVNING

- skrive korrekt, præcist og nuanceret

- læse korrektur på egne og andres tekster og give konstruktiv respons
- anvende og beherske fagrelevante hjælpemidler i skriveprocessen
- anvende notatteknik
- opnå studiekompetence i forhold til at udtrykke sig skriftligt inden for gymnasiets fagrække

SYNOPTISK OPSTILLING

	Efter 8. klasse	Efter 10. klassestrin	Efter 13. årgang
DET TALTE SPROG At lytte At forstå	Lytte aktivt til og forstå et relativt komplekst sprog		Lytte aktivt til og forstå et komplekst sprog
At udtrykke sig	Anvende et forståeligt, klart og nuanceret talesprog, der passer til situationen	Anvende og beherske et forståeligt, klart og nuanceret talesprog, der passer til situationen	Anvende og beherske et præcist, klart og nuanceret talesprog Skal kunne indgå i en faglig samtale med anvendelse af fagbegreber
SPROG OG SPROGBRUG	Anvende et sikkert og nuanceret ordforråd inden for både almene og faglige områder	Anvende og beherske et sikkert og nuanceret ordforråd inden for både almene og faglige områder	Anvende og beherske et præcist og nuanceret alment og fagligt ordforråd Forståelse for kommunikationssituationen, idet sproget tilpasses både emnet og genren
SPROGTILEGNELSE OG EGEN LÆRING	Være bevidst om og forholde sig til forskelle og ligheder mellem dansk og tysk sprog og udfordringer og muligheder i forbindelse med det at være tosproget	Være bevidst om, forholde sig til og kunne gøre rede for forskelle og ligheder mellem dansk og tysk sprog og udfordringer og muligheder i forbindelse med det at være tosproget	Være bevidst om forskelle og ligheder mellem dansk og tysk fagterminologi i fag, hvor det skønnes relevant. Være opmærksom på udfordringer og muligheder i forhold til at være tosproget
	Bruge sproget aktivt og funktionelt med hensigtsmæssig brug af sprogstrategier Søge forklaring på ukendte ord og fagudtryk i såvel trykte som digitale medier, herunder korrekt brug af relevante ordbøger	Bruge sproget aktivt og funktionelt med selvstændigt valg af sprogstrategier Søge forklaring på ukendte ord og fagudtryk i såvel trykte som digitale medier, herunder kritisk brug af ordbøger og andre opslagsværker i alle former for medier	

	Efter 8. klasse	Efter 10. klassetrin	Efter 13. årgang
SKRIFTSPROGS -TILEGNELSE – LÆSNING	<p>Fastholde og udbygge gode læsevaner</p> <p>Kende til forskellige teksttyper: fortællende, beskrivende, berettende, instruerende, forklarende og diskuterende/argumenterende og den ikke-fortløbende/multimodale teksttype</p> <p>Læse og forstå klassesvarende tekster sikkert med passende læsehastighed</p> <p>Variere læsehastighed bevidst efter læseformål og tekstens sværhedsgrad</p> <p>Anvende læseforståelsesstrategier bevidst</p> <p>Anvende forskellige læseteknikker hensigtsmæssigt efter læseformål og tekstens sværhedsgrad</p>		<p>Fastholde og udbygge gode læsevaner, hvor læsestrategien tilpasses teksttypen</p> <p>Kende til forskellige teksttyper, såvel faglige som ikke-faglige genrer</p> <p>Opnå studiekompetence i forhold til at læse og forstå faglige tekster</p> <p>Variere læsehastighed og læseteknik bevidst efter læseformål og tekstens sværhedsgrad</p> <p>Anvende og beherske forskellige læseteknikker hensigtsmæssigt efter læseformål og tekstens sværhedsgrad</p>
SKRIFTSPROGS -TILEGNELSE - SKRIVNING	<p>Udtrykke sig skriftligt inden for forskellige teksttyper: beskrivende, berettende, instruerende, forklarende, diskuterende/argumenterende samt producere multimodale tekster</p> <p>Skrive forståeligt, klart og varieret</p> <p>Læse basal korrektur på egne og andres tekster</p> <p>Anvende hjælpemidler i skriveprocessen, herunder kompenserende IT, stavekontrol, ordbøger og opslagsværker</p>	<p>Udtrykke sig skriftligt inden for forskellige teksttyper: beskrivende, berettende, instruerende, forklarende, diskuterende/argumenterende samt producere multimodale tekster</p> <p>Skrive forståeligt, klart og nuanceret</p> <p>Læse korrektur på egne og andres tekster</p> <p>Anvende og beherske hjælpemidler i skriveprocessen, herunder kompenserende it, stavekontrol, ordbøger og opslagsværker</p>	<p>Opnå studiekompetence i forhold til at udtrykke sig skriftligt inden for gymnasiets fagrække</p> <p>Skrive korrekt, præcist og nuanceret</p> <p>Læse korrektur på egne og andres tekster og give konstruktiv respons</p> <p>Anvende og beherske fagrelevante hjælpemidler i skriveprocessen</p> <p>Anvende notatteknik</p>